

T: 14-078
F: (078) 770 80 80
I: www.alblasserdam.nl

Adres
Cortgene 2
Postbus 2
2950 AA Alblasserdam
Btw-nummer: NL001918412B01
IBAN: NL31BNGH0285000152

Gemeenschappelijke Regeling Sociaal
t.a.v. het Dagelijks Bestuur
Postbus 619
3330 AP Dordrecht

Datum
24 juni 2024

Betreft Zienswijze financiële stukken
en twee gewijzigde verordeningen GR
Sociaal

Uw kenmerk 2025-04

Uw brief van
1 april 2025

Ons nummer

Bijlage(n) geen

Contactpersoon
Wilfred Boele
E: w.boele@alblasserdam.nl T: 06
81923860

Geacht dagelijks bestuur van de GR Sociaal,

Wij beginnen met onze waardering uit te spreken voor de zorgvuldigheid waarmee de verschillende stukken zijn opgesteld. We hebben ze met interesse bekeken, maar ook met een kritische blik. De GR Sociaal biedt dan ook veel en betekenisvolle ondersteuning aan onze inwoners. Verder omvat onze afdracht aan uw organisatie – voor volgend jaar geraamd op € 18.742.000 – niet minder dan een kwart van de totale uitgaven van de gemeente Alblasserdam. En dat terwijl we ook na de bijstelling in de Voorjaarsnota van het Rijk te maken hebben met een enorme bezuinigingsopgave.

Inleiding

In deze inleiding vragen we aandacht voor de hoofdlijn van onze zienswijze, die valt te omschrijven in een drietal punten. Het eerste punt is dat we, vanwege opnieuw een omvangrijke bijstelling, ons afvragen of u wel voldoende realistisch raamt. Daarbij valt ons in het bijzonder het krappe ramen van te betalen bijstandsuitkeringen op. Tegelijk neemt u volgens ons te veel ruimte voor het financieren van personeelskosten.

Ons tweede punt heeft betrekking op de maatregelen en ombuigingen die u vanwege de financiële situatie van gemeenten wilt nemen. We vinden het belangrijk dat u hier sterk op blijft inzetten. Dus ook nu in de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk enige structurele middelen zijn opgenomen om de terugval van het gemeentefonds te dempen. Voor de gemeente Alblasserdam wordt het ravijn namelijk verre van gedicht.

Het derde punt is dat één van de drie beleidsvelden, namelijk ontwikkelen naar werk, buiten de bezuinigingen wordt gehouden. We vragen u met klem dit te veranderen. Bovendien hebben we, mede naar aanleiding van onze ervaringen met Kansrijk Alblasserdam, innovatieve ideeën over waarom hier besparingen mogelijk zijn.

Onderstaand vindt u onze zienswijzen op de afzonderlijke stukken. Daarbij hanteren we de volgende volgorde: Jaarstukken 2024, Voorjaarsbrief 2025, Begroting 2026, gewijzigde Financiële verordening en gewijzigde Controleverordening.

1. Jaarstukken 2024

U doet het voorstel om € 700.000 van het positieve resultaat over 2024 te bestemmen voor het financieren van de kosten van het onderzoek naar misstanden. Hiermee zijn we akkoord. We hechten namelijk aan een onafhankelijk, gedegen en zorgvuldig onderzoek. Wel merken we op dat we het van belang vinden dat er prudent met de beschikbaar gestelde middelen wordt omgegaan.

Over het onderzoek gesproken: we zouden graag in gesprek gaan over de uitkomsten en over wat te doen naar aanleiding van die uitkomsten. We vragen u ons daartoe de gelegenheid te geven.

Ook merken we op dat we beseffen dat het onderzoek in meerdere opzichten veel van uw organisatie vraagt. We waarderen het positief dat, voor zover ons bekend, het onderzoek geen grote impact heeft op de dienstverlening aan onze inwoners. Veel sterkte en wijsheid toegewenst.

2. Voorjaarsbrief

In de Voorjaarsbrief gaat u uitvoerig in op wat u noemt maatregelen en ombuigingen. De betreffende informatie is *grosso modo* ook te vinden in de Begroting 2026. We kiezen ervoor om onze reactie op de maatregelen en ombuigingen te noteren in onze zienswijze op deze Begroting (zie volgende pagina).

2.1 Grote bijstelling en reëel ramen

In de Voorjaarsbrief 2025 wordt onze bijdrage voor dit kalenderjaar geschat op € 18.641.000. Dit is ruim € 750.000 meer dan volgens de Begroting 2025 die u vorig jaar ter zienswijze aan ons hebt voorgelegd. Belangrijke oorzaken hiervan zijn autonome groei van klantenaantallen en de ontwikkeling van loon- en prijsindexaties.

We worden dus opnieuw geconfronteerd met een zeer grote bijstelling van onze bijdrage. Deze en eerdere bijstellingen zijn voor ons reden om opnieuw aandacht te vragen voor reëel ramen.

In het verband van reëel ramen wijzen we erop dat we niet goed kunnen volgen hoe u omgaat met het begroten van uitgaven voor bijstandsuitkeringen. U geeft in de Voorjaarsbrief (en ook in de Begroting) terecht aan dat doelstellingen met betrekking tot aantallen bijstandsuitkeringen de afgelopen jaren niet zijn behaald. We delen met u dat het daarom van belang is nu een meer realistische doelstelling op te nemen over het aantal te betalen bijstandsuitkeringen. Als we het goed begrijpen wordt de aangepaste doelstelling echter alleen financieel vertaald in de risicoparagraaf, en dus niet in de omvang van de verwachte gemeentelijke bijdrage. We menen dat als gevolg hiervan het risico groot is dat we op dit onderdeel later wederom met een tegenvaller worden geconfronteerd.

Waar u de bijstandsuitkeringen te krap lijkt te ramen, menen we dat u apparaatskosten te royaal raamt. Het voor dit jaar voor Alblasserdam geraamde bedrag (€ 3.312.000) is

namelijk maar liefst 15 procent (4,5 ton) hoger dan de kosten voor het apparaat voor 2024 (€ 2.860.000 volgens Jaarrekening 2024). Een dermate grote toename kan volgens ons niet volledig door loonindexatie worden verklaard. En hoe verhoudt deze zich tot uw toezegging tot het hanteren van een nullijn voor groei van de formatie (pagina 9)?

De omvang van het geraamde bedrag voor personeelskosten lijkt te betekenen dat u zich veel vacatureruimte verschaft. Aangezien het werk dat uw organisatie moet verrichten voor zover ons bekend nu echter ook gewoon gebeurt, vragen we u kritisch te kijken of deze vacatureruimte echt nodig is.

2.2 Vermindering kosten voor huisvesting

Uit de stukken wordt duidelijk dat vanwege wat u noemt een BTW issue een groot deel van de GR Sociaal toch niet gehuisvest kan gaan worden in het Dordthuis. Dat zal een teleurstelling zijn voor u. Tegelijk merken we op dat we menen dat uw verwachte huisvestingskosten nu omlaag kunnen. Het Dordthuis is immers een gloednieuwe accommodatie, en dat op een A-locatie. Dit betekent ons inziens dat huisvesting op alternatieve locaties dus per definitie goedkoper is.

3. Begroting 2026

3.1 Forse bijstelling en wijze van ramen

Onze bijdrage in 2026 is volgens de Begroting 2026 (€ 18.742.000) veel hoger dan die volgens eerdere begrotingen: het is bijna € 1 miljoen hoger dan volgens de meerjarenbegroting waarop wij vorig jaar een zienswijze hebben gegeven, en bijna € 1,2 miljoen meer dan volgens een aangepaste Begroting 2025 e.v. die later in 2024 is gemaakt. Gelet op de financiële ombuigingen waar we voor staan is de bijstelling een onaangename verrassing voor ons. Het maakt dat we ons in Alblasserdam beraden op hoe we meer regie kunnen voeren op uw begroting.

Net als geldt voor de Voorjaarsnota zijn autonome groei van klantenaantallen en de ontwikkeling van loon- en prijsindexaties belangrijke redenen voor de bijstelling. Deze ontwikkelingen kunnen toch geen verrassing zijn. Graag vernemen we van u hoe het komt dat ze desondanks tot een forse bijstelling leiden.

In eerdere begrotingen was in een grafiek zichtbaar of u krap, royaal of juist zo realistisch mogelijk raamt. In deze begroting heeft u echter niet meer zo'n grafiek opgenomen (zie pagina 7). Kunnen we uit het feit dat u spreekt van reëel ramen afleiden dat de verwachte financiële bijdragen van gemeenten gebaseerd zijn op wat

voorheen de middenlijn zou zijn geweest? Zo nee, dan zouden we graag zien dat u in de toekomst opnieuw een dergelijke grafiek opneemt.

3.2 Maatregelen en ombuigingen

Zowel in de financiële stukken als tijdens uw bezoek aan onze raad op 3 april jl, wekt u de indruk de sombere financiële vooruitzichten van gemeenten serieus te nemen door werk te maken van maatregelen en ombuigingen. Daar spreken we onze waardering voor uit. Tegelijkertijd hebben we ook de nodige opmerkingen en reserves, die we hieronder uitwerken.

a. Inzicht in netto-effect

Het wordt ons uit de stukken helaas niet goed duidelijk wat de omvang van de verwachte besparing is, en we willen dit inzicht wel graag hebben. U biedt weliswaar een overzicht van de verwachte besparing per jaar (pagina 9), maar ons punt is dat dit niet het netto-effect is. Zo zal het behalen van de beoogde besparing ten aanzien van bestaanszekerheid versterken tot een forse reductie aan de inkomstenkant bij gemeenten.¹

b. Sterkte twijfels over haalbaarheid bestaanszekerheidsbesparingen De zojuist al benoemde besparingen ten aanzien bestaanszekerheid vormen het veruit grootste deel van de besparingen. Het gaat in 2029 om maar liefst 83 procent ($14.471.000 / 17.479 * 100$). U wilt die besparing realiseren door minder kosten te gaan maken voor bijstandsuitkeringen, en dat door maatregelen te nemen die zorgen voor een enorme uitstroom uit de bijstand. Het zou prachtig zijn als het lukt, maar waarom meent u dat u die enorme uitstroom gaat halen? U geeft zelf immers ook aan dat vanwege de aanhoudende krapte inwoners met relatief goede baankansen al dan niet met hulp al werk gevonden hebben (pagina 34). Daar komt bij dat u, zoals u zelf ook aangeeft in de risicoparagraaf, al jarenlang uw doelen ten aanzien van uitstroom niet behaalt; waarom zou uw organisatie daar nu wel in gaan slagen? Ten slotte zien we in uw plannen qua uitvoering ten aanzien van ontwikkelen naar werk eerlijk gezegd niet de heilige graal die ons het vertrouwen geeft dat u hierin gaat slagen. Sterker nog, we hebben op- en aanmerkingen over die uitvoering, waarop we verderop terugkomen.

¹ Behalve bij gemeenten vanaf 40.000 inwoners wordt het zogeheten BUIG-budget immers gedeeltelijk of geheel op basis van historie bepaald.

c. Vragen over besparing op bedrijfsvoering

We zien uit naar de onderbouwing van de € 3 miljoen besparing als gevolg van het streven naar een zo efficiënt mogelijke uitvoering (pagina 10). Fijn dat deze nog voor het zomerreces komt. Het gaat hier naar we aannemen om een jaarlijkse besparing? En is deze aanvullend op de € 1.293 miljoen besparing op bedrijfsvoering die wordt genoemd op pagina 9?

d. Medewerking bij realiseren besparingen in alle beleidsdomeinen Indien we onze afdracht aan de GR Sociaal substantieel willen verminderen is het ook nodig om ondersteuning die door uw organisatie wordt geboden te versoberen en/of anders te organiseren. We hebben allerlei ideeën over dat versoberen en anders organiseren. Om daarmee verder te komen is het nodig dat u een faciliterende houding aanneemt. We stellen het zeer op prijs dat u dit ook doet. Hierbij geldt echter wel een kanttekening: de faciliterende rol beperkt zich tot de domeinen Wmo en bestaanszekerheid; het domein van ontwikkelen naar werk, inclusief Drechtwerk, wordt buiten de financiële ombuigingen gehouden. Dat stoort ons. We komen daar aan het einde van deze zienswijze op terug.

e. Blijf het serieus nemen

Misschien wel onze belangrijkste boodschap ten aanzien van de maatregelen en ombuigingen: laat de teugels niet vieren nu er in de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk enige structurele middelen zijn opgenomen om de terugval van het gemeentefonds te dempen. Onze structurele bezuinigingsopgave vanaf 2028 blijft namelijk aanzienlijk en verandert nauwelijks. Daar komt bij dat de ombuigingen ook nuttig zijn vanuit andere invalshoeken. Zo loopt het huidige verzorgingssysteem tegen z'n grenzen aan. In dit verband wijzen we in het bijzonder naar de Wmo, waarvoor onze bijdrage wordt geraamd op € 6,4 miljoen. Die bijdrage is al fors toegenomen, en dat zal vanwege de vergrijzing bij ongewijzigd beleid alleen maar meer worden. Bovendien is er forse personeelskrapte in de zorg; ook dat is een reden waarom aanpassingen nodig zijn. We zijn blij met uw voorstel om in de tweede helft van 2025 te reflecteren op de tot dan toe behaalde resultaten ten aanzien van de besparingen. We nodigen u uit hier op korte termijn bij ons op terug te komen.

3.3 Handhaving

De afgelopen jaren is er telkens meer aandacht voor de schaduwzijde van stevige handhaving op rechtmatigheid van sociale zekerheidsvoorzieningen, waaronder de bijstand. Ook uw organisatie staat voor de vraag hoe om te gaan met handhaving. Wij geven u mee dat we het van belang vinden dat de menselijke maat wordt gehanteerd.

Tegelijk vinden we – onder de voorwaarde dat eerst zorgvuldig is vastgesteld dat daar sprake van is – het belangrijk dat bewuste fraude daadwerkelijk wordt aangepakt. Om bewuste fraude op te sporen is het nodig dat er voldoende capaciteit is.

3.4 Herstelgerichte ondersteuning

Aansluitend bij een eerdere opmerkingen over de Wmo, menen we dat de oorspronkelijke Wmo-gedachte – participatie en zelfredzaamheid bevorderen en sociale samenhang versterken – inspirerend is en blijft. De praktijk is echter weerbarstig; er moet nog van alles gebeuren om de praktijk echt volgens die principes te organiseren. Herstelgerichte ondersteuning is een voorziening die prachtig bij die principes aansluit. Hoewel verschillenden van ons ongemak voelden bij het verplichte karakter van herstelgerichte ondersteuning, betreuren we het dan ook dat, zoals we uit een recente raadsinformatiebrief begrepen, de pilot wordt beëindigd. We zien uit naar voorstellen voor een alternatief.

3.5 Ontwikkelen naar werk

We gaan ten slotte nog specifiek in op het onderwerp ontwikkelen naar werk van mensen in de bijstand, waarmee we ook verwijzen naar Drechtwerk. We hebben eerder onze zorgen geuit over dit onderdeel van uw organisatie. Ook hebben we herhaaldelijk gevraagd om inzicht in waar de apparaatskosten – tot voor kort begroot op 8,5 ton voor onze gemeente voor alleen arbeidsparticipatie (dus niet Drechtwerk) – uit bestaan. We merken op dat de tot nu toe verstrekte reacties op die vraag zodanig op hoofdlijn zijn, dat we nog niet echt zicht hebben op waar deze kosten nou betrekking op hebben. Verder valt ons op dat die apparaatskosten nu 2 ton lager zijn begroot. Kunt u een toelichting geven bij deze reductie? En hoe werkt dit door in onze totale afdracht aan uw organisatie?

Zoals eerder opgemerkt zien we dat het beleidsdomein ontwikkelen naar werk tot nu toe volledig buiten de ombuigingen wordt gehouden. Dat vinden we echt problematisch: onze financiële positie laat het eenvoudigweg niet toe bepaalde domeinen á priori niet te betrekken. We vragen u dan ook dringend ook dit onderdeel te betrekken bij de bezuinigingsopdracht.

Verder geldt dat we ideeën hebben over waarom en hoe het mogelijk is binnen deze opgave te besparen. We lichten een tipje van de sluier op door in te gaan op onze ervaringen met Kansrijk Alblasserdam en op de organisatie van zogeheten ontwikkelpaden.

a. Waarom kan worden bespaard: Kansrijk Alblasserdam

Zoals bekend hebben we lokaal het project Kansrijk Alblasserdam. Daarmee wordt beoogd een impuls te geven aan het arbeidspad van mensen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Het is een outreachende manier van werken: samen met relevante partnerorganisaties zoals De Voedselbank en het jongerenwerk – partijen waar de doelgroep al vertrouwen in heeft – worden mensen in kaart gebracht die ondersteuning kunnen gebruiken. Vervolgens wordt er een aanbod gedaan die aansluit bij de behoeften en interesse van de personen in kwestie. Er wordt dan ook veel werk gemaakt van het realiseren van werk(ervarings)plekken die aansluiten bij de behoeften en mogelijkheden van de inwoner. Daarvoor wordt volop gebruik gemaakt van lokaal aanwezige partijen, waaronder zogenaamde participatieplekken en zeker ook contacten met lokaal aanwezige bedrijven. Met beperkte middelen (het grootste deel betreft kosten voor een deeltijd projectleider) zijn er op deze wijze al veel mensen ondersteund.

Dit laatste – met weinig middelen veel impact hebben – zorgt ervoor dat we menen dat het mogelijk moet zijn om een overtuigend re-integratiebeleid te voeren met minder middelen dan er nu in omgaan. Het is dan wel van belang dat in die aanpak sprake is van sterke elementen van de Kansrijkaanpak: een outreachende manier van werken, waarbij de kracht van onze samenleving en werkgevers optimaal wordt benut. Een behulpzaam concept in dit verband die van responsieve overheid (NSOB, 2015²). Hierbij gaat de overheid niet naar buiten om zijn eigen plannen en doelen te verkopen. Daarentegen herkent de overheid al aanwezige betekenisvolle ontwikkelingen, en gaat zij een betekenisvolle verbinding aan met betreffende partijen.

Misschien dat die responsieve overheidsrol wel het best ingevuld kan worden door een lokaal verankerde medewerkers en partijen. Mede daarom willen we ook het gesprek voeren over een nieuwe verhouding tussen het lokaal en regionaal beleggen van verantwoordelijkheden in dit domein.

b. Waarom kan worden bespaard: ontwikkelpaden

Een volgende en meer concrete reden over waarom we menen dat besparingen mogelijk zijn in het domein van ontwikkelen naar werk hebben betrekking op bepaalde plannen waarover we lezen in de stukken: op pagina 36 lezen we onder meer over "werksetting, training en vijf ontwikkelpaden" die worden aangeboden "vanuit de locatie Drechtwerk". Maar waarom wordt dit vanuit Drechtwerk aangeboden? We

² NSOB (2015), *Sedimentatie in sturing. Systeem brengen in netwerkend werken door meervoudig organiseren*.

denken dat zo van alles wordt opgetuigd dat ook veel efficiënter kan worden georganiseerd. Die efficiëntere manier is dan concreet het direct bij werkgevers plaatsen van de betreffende doelgroep, waarbij dat wordt gecombineerd met zogenaamde derde leerwegtrajecten. We missen het gesprek met u over dit soort belangrijke vraagstukken.

4. Wijzigingen in financiële en controleverordening

We zijn akkoord met de voorgestelde wijzigingen in beide verordeningen. Fijn dat we de mogelijkheid gaan krijgen om ook op de Najaarsbrief een zienswijze te geven. Dit sluit aan bij onze wens die we onlangs bij u kenbaar hebben gemaakt. Verder waarderen we het positief dat de Begroting in hoofdlijn inzicht geeft in de formatie van de GR Sociaal. We stellen voor in de financiële verordening op te nemen dat dit standaard gebeurt in Jaarstukken en Begroting.

We roepen u op deze zienswijze zorgvuldig te bespreken en wegen. En we zien uit naar uw reactie.

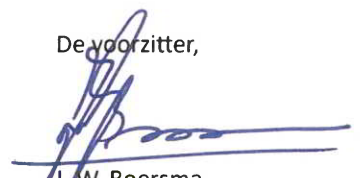
Met vriendelijke groet,

Namens de gemeenteraad Alblasserdam,

De griffier,

I.M. de Gruijter

De voorzitter,

J.W. Boersma